

Квартальний звіт

Четвертий квартал, 2015
(1 жовтня – 31 грудня)

Приєднуйтеся
до нас:

[www.facebook.com/
BusinessOmbudsmanUkraine](http://www.facebook.com/BusinessOmbudsmanUkraine)

Зміст

Вступне слово	4
Ключові показники за 2015 рік	6
1 Статистика по отриманих скаргах	8
1.1. Кількість та характер отриманих скарг	8
1.2. Часові рамки попереднього вивчення скарг	8
1.3. Підстави для залишення скарг без руху	9
1.4. Часові рамки проведення розглядів	10
1.5. Географія отриманих скарг	10
1.6. Державні органи, на які скаржилися найчастіше	11
1.7. Тематика отриманих скарг	12
2 Закриті справи та рекомендації державним органам	13
2.1. Інформація по закритих справах	13
2.2. Надані рекомендації	16
2.3. Результати по системних звітах	23
3 Співпраця зі стейкхолдерами	33
3.1. Робочі поїздки	33
3.2. Співпраця з державними органами	34
3.2. Зв'язки з громадськістю	36

Шановні друзі, колеги
та партнери,

Альгірдас Шемета
Бізнес-омбудсмен

Я радий представити вашій увазі звіт Ради бізнес-омбудсмена України за четвертий квартал 2015 року. Як ви побачите з тексту звіту, квартал відзначився зростанням кількості отриманих скарг та закритих справ, а також фінансового впливу від наших розслідувань.

У четвертому кварталі Рада отримала на розгляд 216 скарг – на 10% більше, ніж у попередньому кварталі. Успішно закрито 119 справ – майже втричі більше, ніж у попередньому звітному періоді. Прямий фінансовий вплив усіх закритих у 2015 році справ склав понад 2,3 мільярди гривень.

Протягом четвертого кварталу наші фахівці надали 98 рекомендацій державним органам, що склало 75% від усіх наданих у 2015 році рекомендацій (131). При цьому 81% наданих рекомендацій (106) вже виконано. Ми переконалися, що надані рекомендації допомогли досягти відчутних результатів як окремим підприємствам, так і Україні в цілому.

Висновки щодо удосконалення процедури підключення до системи електропостачання, надані Радою Світовому банку, сприяли підвищенню позиції України в авторитетному рейтингу Doing Business з 184 до 138 місця. Ми

рекомендували вдвічі зменшити кількість процедур, необхідних для отримання доступу до електричних мереж і взяли участь у підготовці відповідного законопроекту для Кабінету Міністрів України.

Спільно з державними органами ми працювали над внесенням змін до законодавства у сферах компенсації заробітної плати мобілізованим у зону АТО працівникам; перевезення товарів та вантажів у зону проведення АТО; повернення вагонів, розвантажених на анексованих територіях до введення мораторію; виконання процедур, ліцензування, контролю та санкцій у зовнішньоекономічних операціях. Радий відзначити, що в результаті нашої роботи держава нарешті виконала зобов'язання перед українськими підприємцями щодо компенсації середнього заробітку працівників, мобілізованих на військову службу на «особливий період», у розмірі понад 2 мільярди гривень.

У звітному періоді ми розширили нашу співпрацю з ключовими державними установами, які мають найбільший вплив на бізнес-клімат в Україні та на які надійшло найбільше скарг. Наприклад, після

підписання Меморандуму про партнерство і співпрацю з Державною фіскальною службою України, Міністерством юстиції України та Державною регуляторною службою України, Рада провела низку зустрічей, спрямованих на подальший розвиток ініціатив, розпочатих у минулому кварталі.

Зокрема, після підписання Меморандуму з Державною фіскальною службою України фахівці Ради провели низку зустрічей з керівництвом ДФС. Мені було приємно бачити відкритість і налаштованість на співпрацю з Радою з боку ДФС. Ми опрацювали 49 скарг та домовилися про впровадження рекомендацій, викладених у наших системних звітах за попередні періоди. Безумовно, ми продовжимо працювати над поглибленням співпраці з ДФС на регіональному рівні по всій Україні та над покращенням співпраці з регіональними митницями, а також мотивуватимемо органи ДФС до внутрішніх трансформацій та реформування.

Ми двічі зустрічалися з керівництвом Міністерства юстиції України у форматі експертних робочих груп. За результатами зустрічей ми розглянули 10 скарг суб'єктів підприємницької

діяльності (7 – з питань виконавчого провадження і 3 – з питань реєстраційних дій). Ми також домовилися з представниками Міністерства про проведення службових перевірок щодо низки виконавчих проваджень, за результатами яких винних посадових осіб було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за порушення строків виконавчого провадження.

З представниками Державної регуляторної служби України Рада провела три робочих зустрічі, дві з яких включали представників керівного складу обох організацій. Спільно ми підготували звернення до Прем'єр-Міністра України щодо необхідності дотримання послідовної політичної позиції про мораторій на перевірки бізнесу та необхідності інтенсифікації розробки ліцензійних умов.

Я також продовжив свою програму робочих візитів і відвідав Черкаську, Рівненську та Волинську області, де зустрівся з представниками державних органів. Ми обговорили найактуальніші проблеми та можливості підвищення інвестиційного потенціалу регіонів. Після мого робочого візиту голова ОДА Волинської області публічно запевнив громадськість у

готовності поєднати зусилля з Радою у подоланні корупції та створенні сприятливого інвестиційного клімату в регіоні.

Щоб привернути увагу до серйозних проблем та показати справжнє обличчя українського бізнесу, в четвертому кварталі ми розпочали медіа-проект «Право на бізнес» спільно з програмою «Власники» на Радіо Аристократи та порталом Дело.UA. Щочетверга ми організовуємо спілкування журналістів із нашими скаржниками з усієї України. Теми дискусій стосуються бізнесу, історій його злетів і падінь, взаємодії з держслужбами, розвитку реформ в Україні. У прямому ефірі рубрику «Право на бізнес» щоразу слухає в середньому 4 тисячі слухачів. Подкасти та інтерв'ю за результатами розмови доступні для прослуховування, прочитання та завантаження.

Я буду радий подальшим можливостям обговорити ідеї та рекомендації щодо того, як ми можемо допомогти українському бізнесу розвиватися та виходити на нові ринки, а також відновити довіру суспільства у можливість конструктивного діалогу з державою.

Ключові показники за 2015

585

скарг

отримано
від українського
бізнесу

164

справи
успішно
закрито

131

рекомендація

надана
державним
органам

81% наданих
рекомендацій
ВЖЕ ВИКОНАНО

3000+

згадувань в пресі

99%

позитивні
і конструктивні

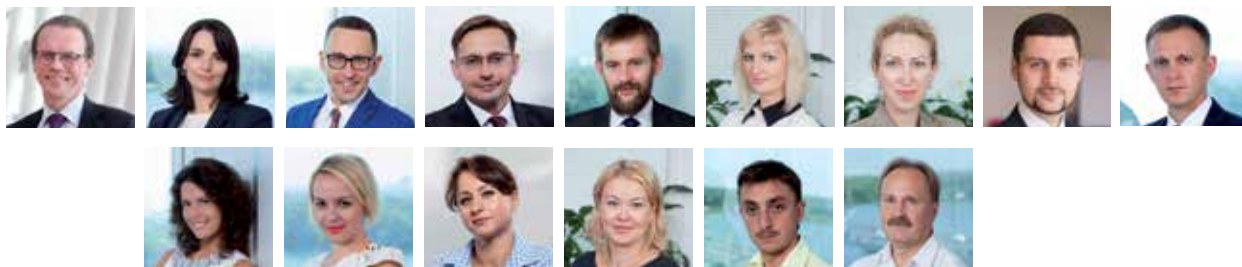
Прямий фінансовий
ефект діяльності РБО

2,3
мільярди
гривень

4 системних звіти
оприлюднено
до уваги Уряду України

3 меморандуми про співпрацю
підписано з державними органами

15 співробітників прийнято
на роботу до РБО

1 Статистика по отриманих скаргах

1.1. Кількість та характер отриманих скарг

(пункт Регламенту 5.3.1 (а))

У звітному кварталі

Рада бізнес-омбудсмена
отримала на розгляд

216 СКАРГ

57,4%	6%	36,6%
124 пройшли процедуру попереднього вивчення і наразі опрацьовуються по суті	13 перебувають у процесі попереднього вивчення	79 відхилено як ті, що не відповідали критеріям подання та розгляду Радою

1.2. Часові рамки попереднього вивчення скарг

(пункт Регламенту 5.3.1 (b))

Рішення щодо прийняття скарги до розгляду або залишення її без руху протягом звітного періоду в середньому приймалося за 8 робочих днів, що на 2 дні менше за передбачений Регламентом для попередньої оцінки скарги 10-денний термін.

на **2 дні**
менше
передбаченого
Регламентом
строку

1.3. Підстави для залишення скарг без руху

(пункт Регламенту 5.3.1 (с))

Із 79 відхилених скарг основними причинами залишення їх без руху були:

	IV квартал	III квартал	II квартал
Скарги, розгляд яких не відноситься до компетенції бізнес-омбудсмена	24%	11%	2%
Скарги, що є предметом будь-якого судового провадження або арбітражного розгляду, або щодо якої було винесено судове, арбітражне або будь-яке інше подібне рішення	16%	13%	29%
На думку бізнес-омбудсмена, скаржник не виявив достатній рівень співпраці	16%	9%	7%
Скарги в рамках господарських відносин між суб'єктами господарювання приватної форми власності	11%	7%	11%
Анонімні скарги	11%	3%	2%
Невідповідність вимогам щодо форми скарги	7%	12%	9%
Сторона, яка зазнала впливу недобросовісної поведінки, не вичерпала принаймні одну інстанцію адміністративного оскарження	6%	24%	18%
Скарги у зв'язку із законністю та/або дійсністю будь-яких рішень, постанов та ухвал судів	6%	4%	2%
На думку бізнес-омбудсмена, скарга безпідставна	3%	4%	15%
Скарги подані після закінчення строку давності	0%	3%	5%

Тенденція свідчить про те, що кількість скарг, що є предметом будь-якого судового провадження або арбітражного розгляду, а також тих, де сторона, яка зазнала впливу недобросовісної поведінки, не вичерпала принаймні одну інстанцію адміністративного оскарження, поступово зменшується. Натомість зросло число скарг, розгляд яких не відноситься до компетенції бізнес-омбудсмена, а також анонімних скарг.

1.4. Часові рамки проведення розглядів

(пункт Регламенту 5.3.1 (d))

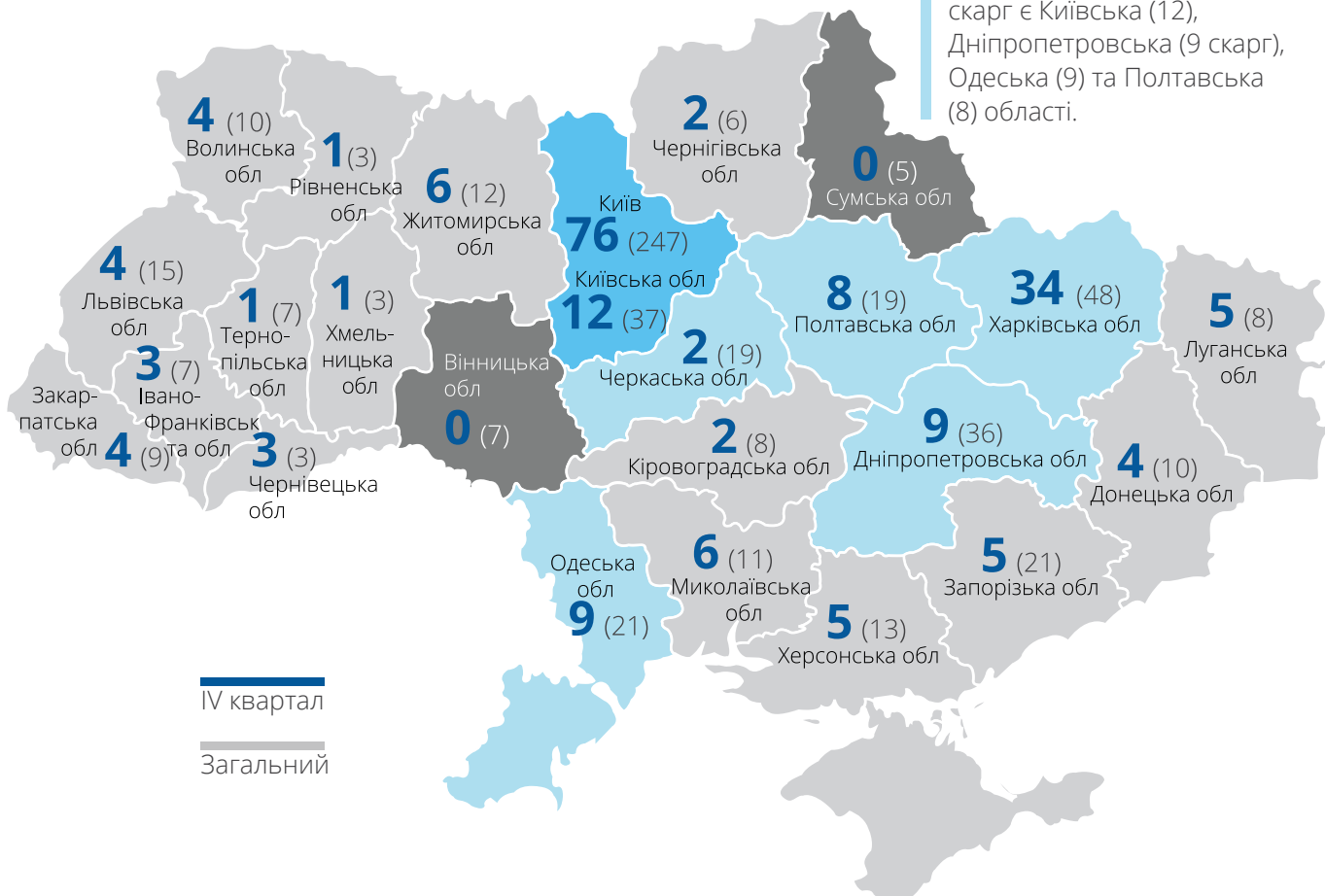
Справи, закриті протягом звітного періоду, розглянуті в середньому протягом 3 місяців, що відповідає передбаченим у Регламенті строкам.

1.5. Географія отриманих скарг

В цьому звітному кварталі найбільша кількість скарг передбачувано надійшла з Києва (76).

Жодної скарги в цьому кварталі не надійшло з Вінницької та Сумської областей.

Значно зросла кількість скарг з Харківської (34) та Черкаської (12) областей. Іншими регіонами-лідерами за кількістю отриманих скарг є Київська (12), Дніпропетровська (9 скарг), Одеська (9) та Полтавська (8) області.

1.6. Державні органи, на які скаржилися найчастіше

ТОП-10

ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, НА ЯКІ НАДІЙШЛИ СКАРГИ

51% звернень представників бізнесу містить скарги на Державну фіскальну службу України, включаючи Державну податкову інспекцію України та Митну службу України.

У 6% звернень предметом скарг є дії Міністерства юстиції України.

4% скарг було подано на Міністерство внутрішніх справ,

по **3%** – на органи місцевого самоврядування та органи Прокуратури України.

110

Державна фіскальна служба

12

Міністерство юстиції

8

Міністерство внутрішніх справ

7

Органи місцевого самоврядування

6

Прокуратура

5

Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Президент України

5

Господарські та інші суди

3

Міністерство енергетики та вугільної промисловості України; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг; ДП «Енергоринок»

3

Служба Безпеки України

2

Міністерство економічного розвитку та торгівлі

55

Інші

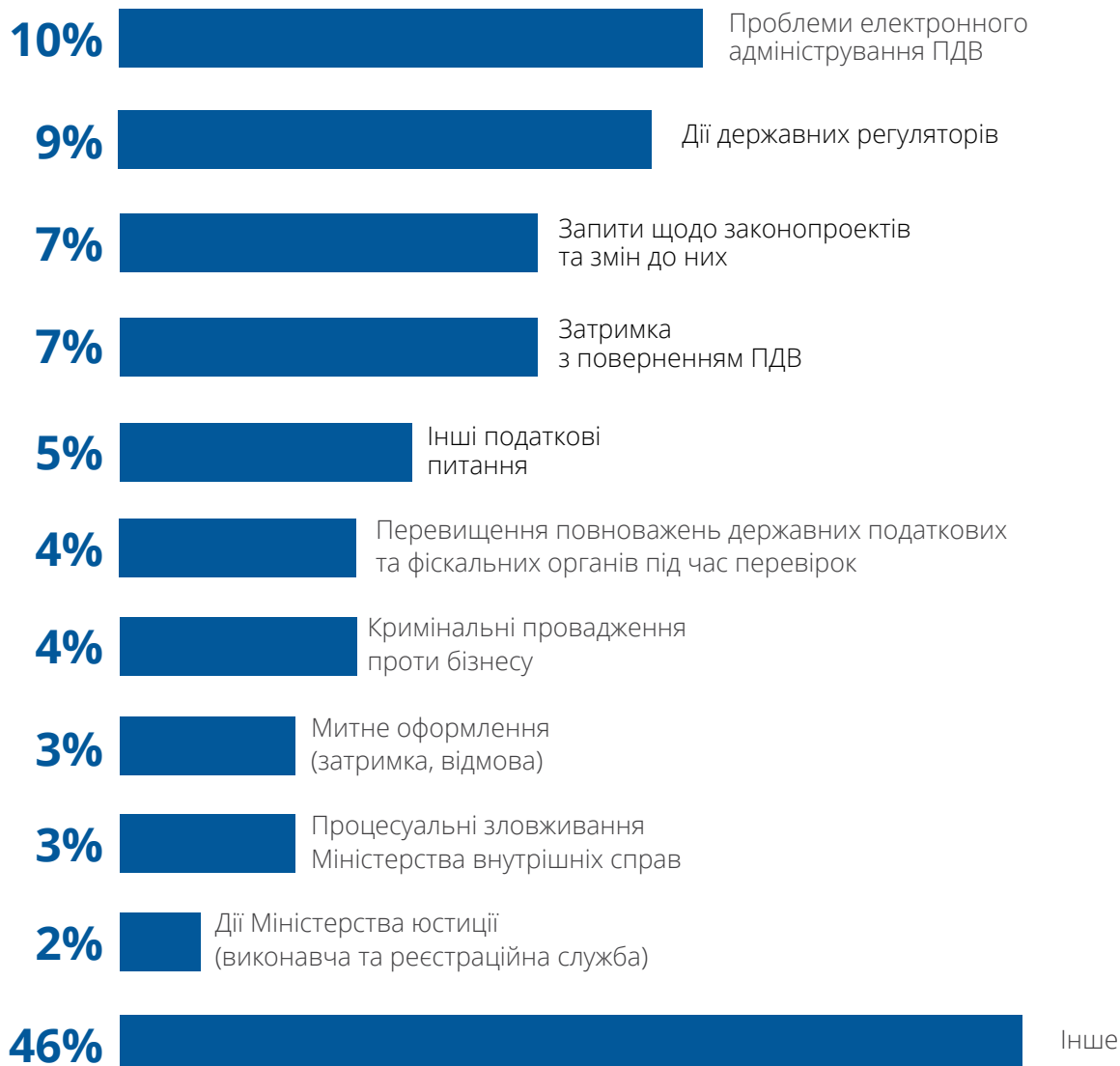
1.7. Тематика отриманих скарг

(пункт Регламенту 5.3.1 (h,i))

Аналіз отриманих Радою бізнес-омбудсмена скарг у четвертому кварталі продемонстрував, що український бізнес найчастіше стикається з наведеними нижче системними проблемами.

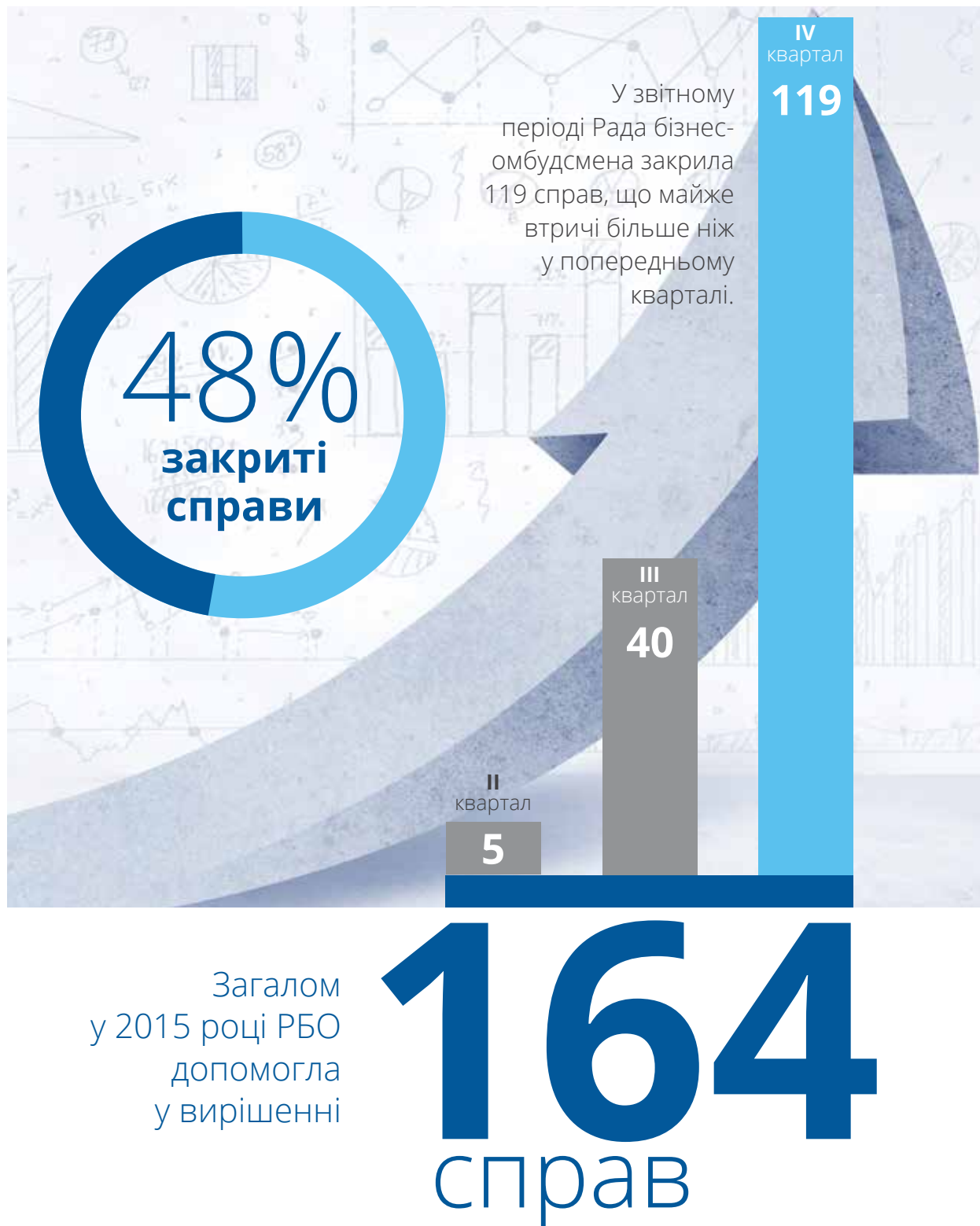
ТОП-10

КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ БІЗНЕСУ В ЧЕТВЕРТОМУ КВАРТАЛІ

2 Закриті справи та рекомендації державним органам

2.1. Інформація по закритих справах

ВІД УСІХ ЗАКРИТИХ РАДОЮ СПРАВ

Прямий
фінансовий
ефект склав
понад:

2,3

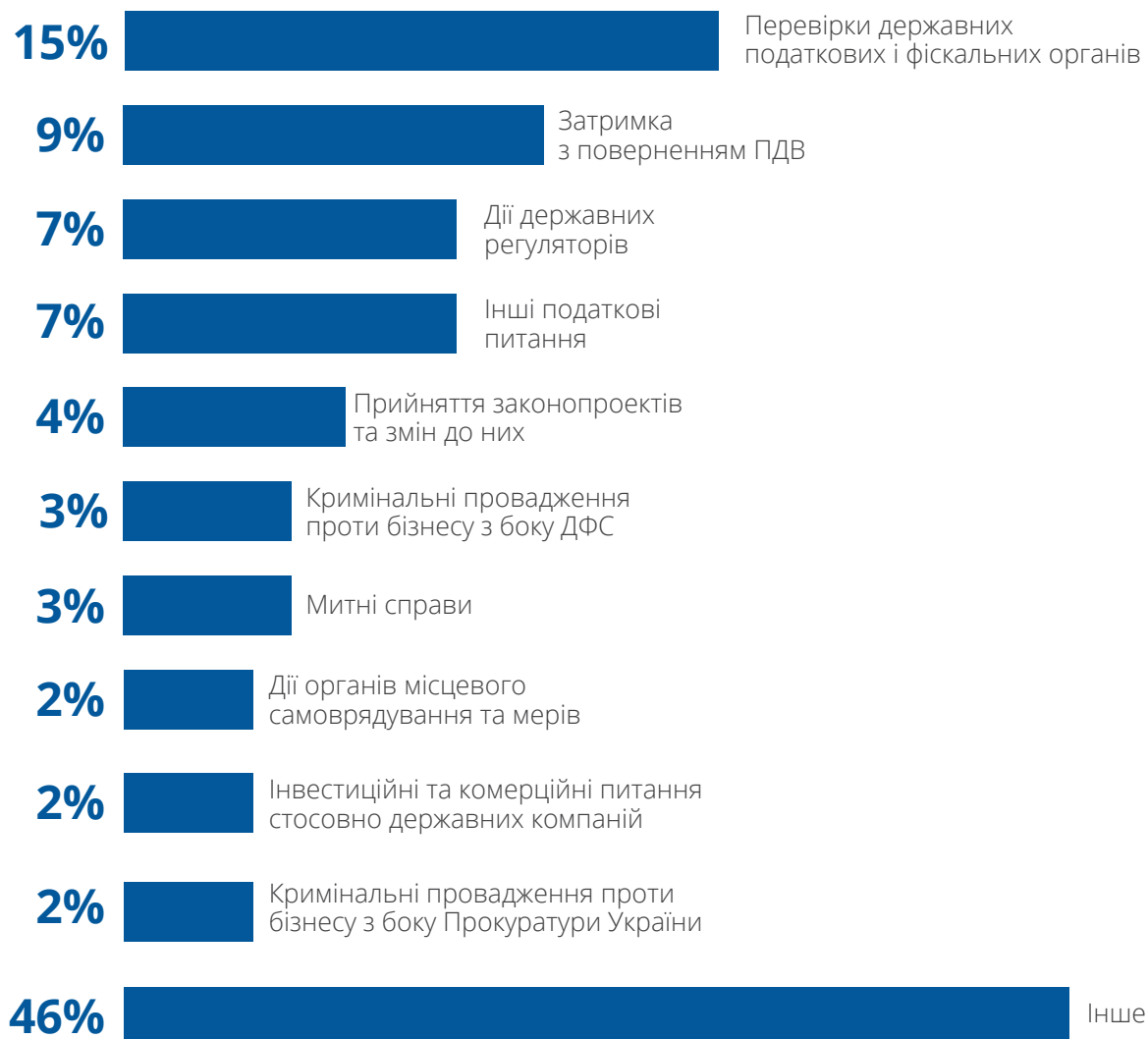
мільярди гривень

Нефінансовий
ефект
включає:

ТОП-10

ТЕМАТИК ЗАКРИТИХ СПРАВ У IV КВАРТАЛІ

2.2. Надані рекомендації

У четвертому кварталі фахівці РБО надали 98 рекомендацій державним органам. Усього протягом 2015 року ми надали 131 рекомендацію, з яких 106 вже виконано, а 25 підлягають подальшому моніторингу.

81%

Рекомендацій виконано

* Із введенням автоматизованої бази реєстрації скарг статистика рекомендацій переглянута для коректного відображення поточної ситуації.

До вашої уваги – деякі справи, по яких наші рекомендації успішно втілено.

#1

**Укрзалізниця
повернула
Скаржникові борг
у розмірі понад
2 млн. грн.**

Об'єкти скарги:

- (1) ДТГО «Південно-Західна залізниця»
- (2) Державна адміністрація залізничного транспорту України (Укрзалізниця)
- (3) Міністерство інфраструктури України

Суть скарги:

26 травня 2015 року РБО отримала скаргу про часткове невиконання фінансових зобов'язань Південно-Західною залізницею, яка підпорядковується Державній адміністрації залізничного транспорту України (Укрзалізниця).

Південно-Західна залізниця не розраховувалася в повному обсязі зі Скаржником за надані ним послуги та поставлене обладнання. Сума боргу склала 2 633 571 грн. На запити Скаржника з вимогою погасити заборгованість залізниця не відреагувала. Скаржник звернувся до РБО за сприянням у вирішенні проблеми.

Вжиті заходи:

Після вивчення відповідних документів експерти РБО підтвердили заборгованість Південно-Західної залізниці. РБО організувала зустріч з представниками боржника. Під час зустрічі експерти РБО дізналися, що паралельно з розслідуванням РБО Південно-Західна залізниця уклала угоду зі скаржником про сплату суми, меншої за борг, найближчим часом. Однак зазначену суму так і не було сплачено. Численні запити РБО Південно-Західна залізниця залишила без відповіді.

Результат:

В результаті переговорів РБО з Укрзалізницею, остання у звітному кварталі погасила заборгованість Скаржникові у розмірі 2 083 903 грн.

#2

**Врегулювання
питань експорту
товарів подвійного
призначення**

Об'єкти скарги:

- Державна служба експортного контролю України (ДСЕКУ)

Суть скарги:

21 травня 2015 року РБО отримала скаргу від підприємства про неправомірні дії з боку ДСЕКУ. У 2013 році ДСЕКУ зупинила експорт товарів, відремонтованих Скаржником згідно з договором про надання послуг, ініціювала проти нього кримінальне провадження та конфіскувала товари. Причиною була ймовірність подвійного призначення експортованих товарів, тобто можливе їх використання у цивільних та військових цілях. Для експорту таких товарів Скаржнику необхідно щоразу отримувати експертний висновок ДСЕКУ.

Згодом кримінальне провадження було припинено через відсутність складу злочину, однак вищезазначені дії співробітників правоохоронних органів та конфіскація товару призвели до тимчасової зупинки бізнесу Скаржника. З метою уникнення подібних проблем у майбутньому Скаржник звернувся до ДСЕКУ за експертним висновком, чи підлягають ці товари експортному контролю. ДСЕКУ не надав чітких пояснень, тому Скаржник звернувся до РБО.

#3

**Відмова у видачі
іноземцю дозволу на
працевлаштування**

Об'єкти скарги:

Київський міський центр
зайнятості (КМЦЗ)

Вжиті заходи:

Експерти РБО вивчили відповідне законодавство та надіслали запит до ДСЕКУ. У результаті була призначена зустріч за участю представників РБО, Скаржника, ДСЕКУ та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Після зустрічі РБО дійшла висновку, що ДСЕКУ неправомірно зволікала із наданням рішення та не могла надати чітку відповідь про правила експорту для Скаржника у цьому випадку. На підставі цього відповідні рекомендації були надані ДСЕКУ.

Результат:

Завдяки роботі експертів РБО підприємство отримало висновок щодо експертизи товарів та відновило свою зовнішньоекономічну діяльність.

Суть скарги:

30 серпня 2015 року РБО отримала скаргу від приватного підприємства про відмову КМЦЗ у видачі дозволу на працевлаштування іноземному громадянину. У жовтні 2014 року Скаржник надав КМЦЗ усі необхідні для отримання дозволу документи, але запит було відхилено через нібито недійсну довідку про несудимість. У квітні 2015 року Скаржник звернувся до Окружного адміністративного суду, який виніс рішення на його користь. КМЦЗ спробував оскаржити рішення в Київському апеляційному адміністративному суді. Але ця інстанція також винесла рішення на користь Скаржника. КМЦЗ все одно не видавав дозвіл на роботу, що перешкоджало операційній діяльності компанії Скаржника.

Вжиті заходи:

Після вивчення відповідного законодавства інспектор РБО встановив, що відмова у видачі дозволу на роботу була безпідставною. Київський апеляційний адміністративний суд видав постанову на користь Скаржника. За цими фактами РБО провела два засідання з головою Державного центру зайнятості, який погодився, що КМЦЗ діяв неналежним чином.

Результат:

Завдяки втручання РБО Скаржник менш як за 2 місяці з моменту звернення до Ради отримав дозвіл на роботу терміном на 1 рік.

#4

**Безпідставне відкриття
кримінального
провадження на
обласному рівні**

Об'єкти скарги:

ДФС у Херсонській області

Суть скарги:

Виробнича компанія у Херсонській області звернулась до РБО щодо тиску на підприємство з боку обласних податкових органів. У скарзі йшлося про проведення безпідставних податкових перевірок та відкриття кримінального провадження за надуманими підставами проти керівництва компанії Скаржника, а також про неможливість отримати інформацію від обласного управління ДФС щодо деталей кримінального провадження.

Вжиті заходи:

У ході ретельного розгляду скарги експерти РБО дійшли висновку, що посадові особи слідчого відділу ДФС у Херсонській області відкрили провадження з метою обходу мораторію на здійснення податкових перевірок суб'єктів господарювання. РБО також встановила, що кримінальне провадження передали для розслідування Прокуратурою Херсонської області в одну із районних прокуратур. РБО надала рекомендацію правоохоронним органам та органам ДФС, провести відповідну службову перевірку щодо ситуації.

Результат:

Фахівці РБО звернули увагу органів прокуратури на безпідставність порушеного кримінального провадження, яке за два дні було закрито. Завдяки втручанню РБО відділ внутрішньої безпеки ДФС провів службову перевірку, внаслідок якої на винних осіб було накладено дисциплінарне стягнення.

#5

**Невиконання
державними органами
судових рішень на
користь бізнесу**

Об'єкти скарги:

Слідче управління ДФС
у Полтавській області

Суть скарги:

РБО розглянула скаргу виробничого товариства на бездіяльність Слідчого управління фінансових розслідувань ДФС у Полтавській області щодо невиконання Ухвали слідчого судді Жовтневого районного суду м. Полтави, відповідно до якої слідчий був зобов'язаний повернути Скаржникові тимчасово вилучене майно.

Вжиті заходи:

У відповідь на своє звернення Рада отримала лист від ДФС Полтавської області, де повідомлялося про неможливість повернення тимчасово вилученого майна Скаржникові до встановлення власника, незважаючи на те, що в Ухвалі власником такого майна визнано Скаржника. За результатами аналізу обставин даної справи РБО рекомендувала ДФС у Полтавській області та Слідчому управлінню фінансових розслідувань ДФС у Полтавській області вжити невідкладних

#6

**Незаконні дії
Слідчого управління
Головного управління
Міністерства
внутрішніх справ
України в Харківській
області**

Об'єкти скарги:

Слідче управління
Головного управління
Міністерства внутрішніх
справ України в
Харківській області (надалі
– Слідче управління ГУ
МВС)

заходів щодо повернення майна Скаржникові відповідно до Ухвали. Рада також звернула увагу начальника Головного слідчого управління фінансових розслідувань ДФС України на факти неналежного виконання службових обов'язків службовими особами на обласному рівні і рекомендувала провести службову перевірку щодо причин та мотивів такої поведінки з метою недопущення подібних випадків невиконання рішень суду.

Результат:

В результаті втручання РБО Скаржник отримав раніше вилучене майно. Проти Слідчого управління фінансових розслідувань ДФС у Полтавській області за невиконання рішення суду було відкрито кримінальне провадження.

Суть скарги:

25 червня 2015 року РБО отримала скаргу від акціонера компанії про відмову Слідчого управління ГУ МВС порушувати кримінальну справу за його заявою.

Скаржник в передбаченому законодавством порядку звернувся до Слідчого управління ГУ МВС із заявою про рейдерську атаку з боку іншого акціонера, який нібито був під захистом депутата Верховної Ради. Проте Слідче управління ГУ МВС відмовилося реєструвати заяву.

Вжиті заходи:

Експерти РБО з'ясували, що згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України, Слідче управління було зобов'язане зареєструвати заяву Скаржника в Єдиному реєстрі досудових розслідувань і почати розслідування протягом 24 годин з моменту отримання заяви про злочин.

РБО надіслала офіційний запит до Слідчого управління ГУ МВС щодо підтвердження прийняття заяви від Скаржника та її реєстрації в Єдиному реєстрі досудових розслідувань і рекомендувала розпочати досудове розслідування у розумні строки. Одночасно РБО звернулася до прокурора Харківської області з проханням здійснити перевірку фактів, описаних скаржником та, у випадку їх підтвердження, вжити відповідних заходів прокурорського реагування.

Результат:

Рекомендації, надані РБО Слідчому управлінню ГУ МВС України в Харківській області та прокурору Харківської області, були виконані в процесі опрацювання скарги. Кримінальна справа наразі в процесі.

#7

**Повернуто
30 млн. грн. ПДВ****Об'єкти скарги:**

Головне управління
Державної фіскальної
служби в Житомирській
області

Суть скарги:

1 липня 2015 року РБО отримала скаргу про можливе зловживання повноваженнями обласним управлінням ДФС. Скаржник подав заяву на відшкодування ПДВ в розмірі 30 300 403 грн відповідно до чинної процедури, передбаченої податковим законодавством, однак управління ДФС в Житомирській області затягувала відшкодування.

Вжиті заходи:

Експерти РБО вивчили чинне законодавство щодо відшкодування податків, процедуру взаємодії між регіональною фіскальною службою, Державним казначейством та Державною фіскальною службою та надіслали офіційний запит для з'ясування причин затягування відшкодування. В обласному управлінні ДФС відповіли, що не отримали від центрального офісу ДФС необхідну узагальнену інформацію щодо сум відшкодування ПДВ. Зазначену інформацію було отримано після звернення РБО до ДФС.

Результат:

Скаржник отримав відшкодування ПДВ у розмірі 15 939 666 грн протягом 4 днів. Решта – в процесі відшкодування.

#8

**Проблема з експортом
металобрухту****Об'єкти скарги:**

Міністерство
економічного розвитку
і торгівлі України
(Мінекономрозвитку),
Міністерство екології
та природних ресурсів
(Мінекології)

Суть скарги:

25 травня 2015 року Скаржник, Асоціація експортерів металобрухту, звернувся до РБО. Скарга полягала в тому, що наявний спосіб розподілу квот на експорт металобрухту є непрозорим, не відповідає чинному законодавству і створює умови для зловживань з боку задіяних держслужбовців. При цьому саме такий підхід до розподілу квот був започаткований Мінекономрозвитком кілька років тому і неодноразово викликав нарікання з боку учасників ринку. Додатковою перешкодою у своєчасному виконанні експортних контрактів була необхідність отримання експортерами сертифікату від Мінекології, яким підтверджується відповідність так званому «Зеленому списку» відходів. Такий сертифікат має одноразову дію та видається протягом 30 днів, в той час як дозвіл на експорт, що має видаватись Мінекономрозвитку, також обмежений до 30 днів.

Вжиті заходи:

Фахівці РБО провели дослідження проблематики питання, вивчили відповідну нормативно-правову базу, провели низку зустрічей з представниками державних органів, міжнародними експертами, представниками ринку та з'ясували таке:

- Наявність одночасного ліцензування і квот на експорт металобрухту суперечить національному законодавству з питань зовнішньоекономічної діяльності;
- Встановлені обсяги квот мають в будь-якому разі зменшуватись у зв'язку з приєднанням до СОТ та взятими зобов'язаннями;
- Терміни розгляду документів на включення до «Зеленого списку» є занадто довгими і створюють умови для корупційних дій з боку державних службовців.

Результат:

27 серпня 2015 року РБО надала рекомендації Мінекономрозвитку з вдосконалення чинних процедур і приведення їх у відповідність до законодавства. На основі рекомендацій РБО Мінекології зменшено термін надання сертифікату з 30 до 10 днів. Виконання рекомендацій підлягає подальшому моніторингу.

#9

Забезпечення прав на оренду земельної ділянки

Об'єкти скарги:

Київська міська державна
адміністрація (КМДА),
Київська міська рада (КМР)

Суть скарги:

16 червня 2015 року до РБО надійшла скарга на КМДА від великого приватного підприємства з іноземними інвестиціями. Згідно зі скаргою, Скаржник з 2007 року намагається переукласти Договір оренди земельної ділянки з Київською міською радою, але через бюрократію та бездіяльність муніципальних службовців спроби є безуспішними. Крім того, у РБО були підстави вважати, що чиновники КМДА намагались схилити Скаржника до «пришвидшення» вирішення цієї справи шляхом надання «додаткової винагороди».

Вжиті заходи:

Вивчивши нормативно-правову базу та супровідні документи по справі, фахівці РБО визначили, що Скаржник має законні підстави для продовження договору оренди даної земельної ділянки. Представники РБО провели переговори із Земельним департаментом КМДА щодо цієї проблеми, а 10 липня 2015 року РБО офіційно звернулася до голови КМДА із рекомендацією винести питання щодо передачі в оренду зазначеної земельної ділянки на найближче засідання КМР та підтримати його.

Результат:

26 травня 2015 року Земельний департамент КМДА схвалив проект рішення КМР про надання земельної ділянки в оренду. Згодом, 10 вересня 2015 року, в ході сесії КМР депутати підтримали рішення про надання Скаржникові в оренду даної земельної ділянки.

2.3. Результати по системних звітах

Системний звіт «Підключення до електропостачання»

Рейтинг України в Doing Business за індексом «Підключення до електропостачання».

27 жовтня 2015 року Світовий банк оприлюднив новий рейтинг Doing Business. Хоч рейтинг України по показнику «Підключення до системи електропостачання» в 2016 році номінально покращився тільки на одну позицію (зараз – 137 місце), фактично рейтинг нашої країни по цьому показнику за 2015 рік було заднім числом переглянуто з 184-го на 138-ме місце

Виходимо з того, що для того, щоб піти на такий крок, команда Doing Business повинна була, вочевидь, взяти до уваги висновки, на яких РБО наголошувала, спілкуючись зі Світовим банком під час роботи над системним звітом. Зокрема, як було зазначено у Звіті, кількість процедур, які необхідно пройти замовнику, щоб підключити свою електроустановку, було дійсно зменшено з 10 до 5.

Варто відзначити, що якби такий прогрес був відображений прямо у рейтингу за 2016 рік (без перегляду 2015-го року), то Україна відразу б отримала стрибок з 184-го на 137-ме місце – тобто прогрес на 47 позицій, що було б нашим найкращим показником серед всіх інших складових рейтингу Doing Business в порівнянні з минулим роком.

Зміни до Закону України «Про електроенергію».

Протягом звітного кварталу експерти РБО брали участь у Робочій групі з підготовки Проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про електроенергію».

Законопроект покликаний удосконалити процедуру приєднання електроустановок споживачів до електричних мереж і є частиною Коаліційної угоди в частині дерегуляції.

Наша команда взяла участь у декількох засіданнях Робочої групи, які відбулися у Кабінеті Міністрів України під головуванням Віце-прем'єр-міністра України, Міністра регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України пана Геннадія Зубка, а також у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України за участю представників профільних міністерств, НКРЕКП, міжнародних організацій, енергопередавальних

компаній та будівельного сектору.

По результатах цієї роботи ми підготували пропозиції щодо тексту законопроекту, які відображають рекомендації Ради, які містяться в системному звіті.

Робота над остаточною редакцією Проекту Закону, який має бути переданий на розгляд Кабінету Міністрів України, наразі триває.

Системний звіт «Вибрані проблеми підприємницької діяльності, які безпосередньо пов'язані із воєнними діями на Сході України та анексією АР Крим»

Виконання зобов'язань перед підприємствами, працівники яких були мобілізовані на військову службу на «особливий період», щодо виплати їм компенсації середнього заробітку таких співробітників за весь період, починаючи з 27 березня 2014 року, моменту прийняття законодавчого рішення № 1169-VII.

РБО провела ґрунтовну роботу з Урядом України та міжнародними організаціями щодо вирішення цього питання. В результаті спільної роботи внесено зміни до постанови КМУ від 4 березня 2015 р. №105, які врегульовують порядок здійснення цих виплат та розширюють категорії осіб, що підпадають під дію постанови. Необхідно відзначити налаштованість на вирішення питання з боку співробітників Міністерства соціальної політики України та Міністерства фінансів України.

За офіційною інформацією щодо фінансування за бюджетною програмою 2501350 «Компенсація підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, призваних

на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період» **станом на 30.12.2015 українським підприємствам було виплачено 2,09 млрд грн., в тому числі 552,27 млн грн. за 2014 рік** (лист Мінсоцполітики від 02.01.2016 №8/0/04/16-зв)

Інші рекомендації (щодо запровадження «адресності» виплат мобілізованим працівникам, включаючи створення єдиного реєстру обліку виплат компенсації із бюджету мобілізованим на особливий період працівникам; налагодження електронного обміну інформацією між Державною фіскальною службою України, Пенсійним фондом України, Міністерством соціальної політики України та Міністерством оборони) знаходяться в процесі опрацювання як частина заходів із реформування державної системи надання пільг та соціальної підтримки в країні.

Питання порядку перевезення товарів (вантажів) з/до території проведення Антитерористичної операції.

На основі аналізу скарг, що надходили до РБО, у системному звіті ми рекомендували вдосконалити наявний порядок переміщення товарів та вантажів з/до території тимчасово неkontrolьованої Україною та зони проведення Антитерористичної операції, який регулювався Тимчасовим порядком контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів вздовж лінії зіткнення у межах Донецької та Луганської областей, затверджений рішенням керівника Антитерористичної операції № 27 від 22.01.2015.

Після опрацювання рекомендації РБО, консультацій із суб'єктами

господарювання та на виконання пункту 1 доручення Прем'єр-міністра від 08.08.2015 № 33025/1/1-15 до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції», [Служба безпеки України розробила Проект Постанови Кабінету Міністрів України, який встановлює Порядок переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції.](#)

На сьогодні цей проект постанови КМУ погоджений з ДФС, Мінфіном, Мінекономрозвитку, МВС, Мінпаливенерго,

Мінсоцполітики, Адміністрацією прикордонної служби, Мінінфраструктури. Міністерство юстиції України здійснює правову експертизу. [Очікується, що новий Порядок буде розглянутий Урядом в лютому 2016 року.](#)

Нова редакція Порядку не лише закріплює положення тимчасових правил переміщення товарів та вантажів з/в зону проведення АТО, але і суттєво вдосконалює самі процедури, врегульовуючи питання термінології, строків, розширюючи коло суб'єктів господарювання, на яких розповсюджується порядок.

Перегляд рішення щодо мораторію на рух українських вагонів із вантажем, які були фактично завантажені на момент набуття чинності мораторію на рух залізницею.

РБО провела роботу із вирішення питання зняття мораторію на рух українських вагонів, зокрема виведення українських активів із території анексованого півострову

Крим. Цю роботу суттєво ускладнили безпекові питання на цьому напрямку, актуальні до сьогодні.

Проте, за інформацією РБО, власники українських залізничних вагонів, що

залишалися на території АР Крим, вже вивели їх із території АР Крим іншими транспортними коридорами.

Системний звіт «Проблеми адміністрування податків для бізнесу в Україні»

На основі аналізу скарг на контролюючі органи, що надходили до РБО, Рада розробила системні рекомендації з удосконалення адміністрування податків в Україні та запропонувала вдосконалити низку норм податкового законодавства шляхом внесення змін до Податкового кодексу України (ПКУ) та підзаконних нормативно-правових актів.

З метою внесення змін до ПКУ, РБО провела зустріч із Міністром фінансів України Наталією Яресько та головою Державної фіскальної служби України

(ДФС) Романом Насіровим. Згідно з досягнутими домовленостями, на основі наданих рекомендацій, Рада розробила та подала на розгляд Міністерству фінансів України (МФУ) відповідні зміни до ПКУ. Включення значної частини запропонованих змін було погоджено в рамках роботи із представниками МФУ.

Також представники РБО взяли участь у засіданнях Комітету ВРУ з питань податкової та митної політики з метою обговорення запропонованих змін

в рамках так званої «податкової реформи».

Зважаючи на політичні домовленості, досягнуті на рівні вищого керівництва держави наприкінці 2015 року, зміни до ПКУ було внесено не шляхом прийняття нової редакції ПКУ, а за допомогою внесення змін до чинної редакції ПКУ Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 року.

У тому числі враховано такі рекомендації РБО:

Питання:

Бюджетне відшкодування

Результат:

РБО вітає доповнення ПКУ нормою про хронологічний порядок повернення сум бюджетного відшкодування (Стаття 200.7.2 ПКУ) та забезпечення публічності процесу. Проте, на думку РБО, важливим кроком, який сприятиме суворій дисципліні по виплаті бюджетного відшкодування також повинно стати прийняття Дисциплінарного статуту контролюючих органів (див. нижче). Необхідність прийняття Дисциплінарного статуту контролюючих органів була узгоджена в рамках переговорів із МФУ та ДФС.

РБО вітає зміни до ПКУ, якими уточнюється дата, з якої неузгоджене зобов'язання з бюджетного відшкодування вважається узгодженим, а, отже, визначається дата початку нарахування пені на користь платника податків. Зокрема Статтею 200.15 ПКУ тепер передбачено, що у разі неузгодження контролюючим органом суми податку, заявленої до відшкодування, або її частини зобов'язання з бюджетного відшкодування податку в частині неузгодженої суми виникає з дня закінчення процедури адміністративного або судового оскарження, за результатами якої прийнято рішення на користь платника податків.

Проте РБО буде вести подальшу роботу із внесення змін до ПКУ, якими пропонується закріпити пряму норму про те, що сума пені сплачується платнику податків незалежно від факту виплати йому бюджетного відшкодування.

Питання:

«Стан 9»

Результат:

РБО вітає внесення зміни до Статті 184.1 ПКУ, якою було виключено так званий «стан 9» (відсутність за місцезнаходженням) із підстав для анулювання реєстрації платника ПДВ. Проте РБО продовжить роботу з внесення змін до ПКУ та Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого Наказом МФУ № 1588 від 9 грудня 2011 року щодо звуження дискреційних повноважень контролюючих органів в частині перевірки місцезнаходження платників податків.

Відповідна проблематика обговорювалася під час робочих зустрічей із представниками ДФС. РБО та ДФС встановили конструктивний діалог із вирішення проблемних питань, які виникають при реалізації контролюючими органами повноважень зі встановлення місцезнаходження платників податків.

Питання:

Електронне
адміністрування ПДВ

Результат:

Враховано рекомендації РБО стосовно включення елементу Σ Овердрафт в якості постійного складника формули для розрахунку суми податку, на яку платник податку має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Відображено рекомендації РБО стосовно певних особливостей розрахунку формули платниками, які використовують касовий метод нарахування ПДВ. Так, платники, які застосовують касовий метод за пунктом 187.10 статті 187 ПКУ, у в обрахунку суми Σ Накл враховуватимуть суми податку, зазначені в податкових накладних, складених до 1 липня 2015 року, по яким право на включення таких сум до податкового кредиту виникло після 1 липня 2015 року.

Частково враховано зауваження РБО, що незначні недоліки в оформленні первинних документів не повинні позбавляти платника податків права на податковий кредит, бюджетне відшкодування чи податкову знижку. Так, Стаття 201.10 ПКУ була доповнена новою нормою, відповідно до якої податкова накладна, що містить помилки в реквізитах, визначених пунктом 201.1 цієї статті (крім коду товару згідно з УКТ ЗЕД), які не заважають ідентифікувати здійснену операцію, її зміст (товар/послугу, що постачаються), період, сторони та суму податкових зобов'язань, є підставою для віднесення покупцем сум податку до податкового кредиту.

Також на основі аналізу скарг за четвертий квартал 2015 року, РБО вважає за необхідне відзначити зменшення (хоча, на жаль, і не критичне) кількості скарг на роботу системи електронного адміністрування ПДВ. На нашу думку, це позитивна тенденція, яка є результатом роботи з виправлення системних недоліків системи, які були притаманні їй на початку роботи.

Відповідно до досягнутих домовленостей, у 2016 році РБО буде продовжувати роботу із МФУ та Комітетом ВРУ з питань податкової та митної політики з метою відображення усіх її рекомендацій в новій редакції ПКУ. Очікується, що нова редакція ПКУ буде розроблена в першій половині 2016 року.

Системний звіт «Проблемні питання регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні»

Розробка нової редакції Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Після отримання наших рекомендацій Мінекономрозвитку із залученням експертів РБО та за підтримки проектів

міжнародної технічної допомоги розпочало готувати нову редакцію Закону України «Про зовнішньоекономічну

діяльність». Очікується, що в 2016 році буде розроблено нову редакцію закону та проведено низку публічних обговорень законопроекту.

Перегляд і скорочення списку товарів, що підлягають ліцензуванню зовнішньоекономічної діяльності.

В рамках цієї роботи Уряд вніс до ВРУ законопроект №2498а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення дозвільних процедур у сфері зовнішньоекономічної діяльності», яким планується скасувати ліцензії на право імпорту та експорту алкогольних напоїв і

тютюнових виробів. У листопаді 2015 року даний законопроект розглянули у першому читанні і взяли за основу для подальшого доопрацювання.

Відповідно до законодавства про зовнішньоекономічну діяльність, перелік ліцензованих та обмежених квотами товарів повинен

затверджуватися щорічно. 30 грудня 2015 постановою КМУ №1176 затверджено переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2016 рік, який скоротився на декілька товарних позицій (щодо кольорових металів та антрациту).

Поліпшення практики експортного контролю.

За інформацією РБО, нині в системі Державної служби експортного контролю правоохоронні органи проводять

масштабні антикорупційні розслідування, що ускладнює взаємодію зі службою та впровадження рекомендацій. Ми плануємо продовжити

моніторинг ситуації і послідовну діяльність щодо імплементації рекомендацій РБО.

Правозастосування та санкції.

Мінекономрозвитку розробило технічні зміни до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», які стосуються підходу до

правозастосування та санкцій. Очікується, що законопроект буде внесений до ВРУ навесні 2016 року.

Наразі Мінекономрозвитку працює над спільним

наказом з іншими органами влади щодо послаблення санкцій за порушення в сфері ЗЕД як тимчасовий захід до прийняття відповідних законодавчих змін.

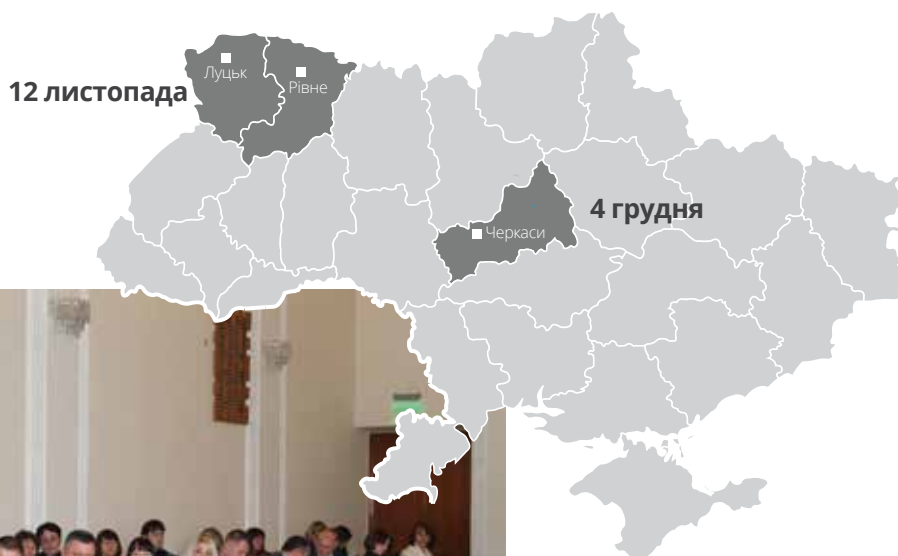
Системні звіти за IV квартал 2015 року з питань використання механізму кримінального переслідування для здійснення тиску на бізнес, а також зловживань з боку державних та природних монополій представлені в окремих документах до цього Звіту.

3 Співпраця зі стейкхолдерами

Однією з ключових цілей Ради бізнес-омбудсмена є забезпечення ефективної системної комунікації бізнесу з владою, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також підприємствами, які перебувають у державній власності або підпорядковані державним органам.

3.1. Робочі поїздки

У звітному періоді бізнес-омбудсмен здійснив кілька робочих поїздок до регіонів України з метою налагодження співпраці та конструктивного діалогу з підприємцями, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування для підтримки підприємництва та розвитку інвестиційного клімату областей.

Зазначені поїздки є частиною програми візитів бізнес-омбудсмена до регіонів України, де пан Шемета зустрічається з підприємцями та посадовцями та обговорює актуальні проблеми, пов'язані з веденням бізнесу в областях, а також можливості підвищення інвестиційного потенціалу регіонів. Бізнес-омбудсмен вже побував у Чернігові, Харкові, Львові, Одесі, Дніпропетровську та Красноармійську.

Наша позиція щодо співпраці з бізнесом чітка: не можеш допомогти – не заважай, – *Володимир Гунчик, голова Волинської ОДА.* – Звісно, в Україні та на Волині зокрема потрібно ще дуже багато зробити, аби подолати таке ганебне явище, як корупція. Ми раді поєднати зусилля з Радою бізнес-омбудсмена у досягненні спільної мети – подоланні корупції та створенні сприятливого інвестиційного клімату в регіоні».

Наші експерти також були доповідачами у низці важливих заходів, зокрема:

- Міжнародна конференція «Національний діалог в Україні: Перспективи відновлення стабільності та прогресу реформ в Україні» під егідою ОБСЄ
- Міжнародна антикорупційна конференція в Києві
- Зимова антикорупційна школа для журналістів та громадських активістів MUTE @ Corruption
- 10-й ювілейний Український інвестиційний саміт Інституту Адама Сміта в Лондоні
- Citi ThoughtClub
- Міжнародна конференція «Індустріальні парки і розвиток промисловості: шанси і виклики сьогодення»
- Київський Міжнародний Економічний Форум
- Аптечний Саміт-2015

3.2. Співпраця з державними органами

12 жовтня 2015 року Роман Насіров, Голова Державної фіскальної служби, та Альгірдас Шемета, український бізнес-омбудсмен, підписали Меморандум про партнерство та співпрацю.

Меморандум передбачає обмін інформацією між відомствами, експертну допомогу для вирішення проблем, що виникають в ході контактів представників бізнесу з податківцями.

Підписання меморандуму – це поштовх до створення майданчику, де ми спільно з ДФС зможемо обговорити специфіку скарг, які озвучує бізнес та визначати курс їх вирішення. Така співпраця має призвести до відчутного поліпшення бізнес-клімату, на що так розраховують українські підприємці», – бізнес-омбудсмен Альгірдас Шемета.

**Співпраця з Державною
фіскальною службою**

**Співпраця з Державною
регуляторною службою**

**Співпраця з
Міністерством юстиції**

Протягом звітнього кварталу відбулося два засідання спеціалізованої експертної групи в рамках Меморандуму та низка окремих зустрічей фахівців РБО з керівництвом ДФС. Сторони опрацювали 49 скарг від компаній, що звернулися до РБО, та домовилися про впровадження рекомендацій, викладених в системних звітах Ради попередніх періодів.

РБО відзначає відкритість і налаштованість до співпраці з РБО з боку ДФС. Ми продовжимо працювати над поглибленням співпраці з ДФС на рівні регіонів України, покращенні співробітництва з регіональними митницями і мотивуватимемо органи ДФС до внутрішніх трансформацій та реформування.

В рамках співпраці з ДРС відбулися дві зустрічі на рівні керівництва обох організацій. РБО спільно з ДРС виступило зі зверненнями до Прем'єр-Міністра України щодо необхідності дотримання послідовної політичної позиції про мораторій на перевірки бізнесу та необхідності інтенсифікації розробки ліцензійних умов регуляторами.

Протягом звітнього кварталу на виконання положень Меморандуму про партнерство і співробітництво РБО двічі (у жовтні і грудні 2015 року) зустрічалася з керівництвом Міністерства юстиції України у форматі експертних робочих груп.

По результатах зустрічей розглянуто 10 скарг суб'єктів підприємницької діяльності (7 – з питань виконавчого провадження і 3 – з питань реєстраційних дій). Сторони також домовилися про проведення службових перевірок щодо низки виконавчих проваджень, за результатами яких винних посадових осіб було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за порушення строків виконавчого провадження.

3.3. Зв'язки з громадськістю

НОВИЙ МЕДІА-ПРОЕКТ «ПРАВО НА БІЗНЕС»

РБО в цьому кварталі продовжила спілкуватися зі стейкхолдерами через веб-сайт, Фейсбук-сторінку (<https://www.facebook.com/BusinessOmbudsmanUkraine>) та ЗМІ.

Ми продовжили співпрацювати з журналістами ключових українських та іноземних ЗМІ:

Дело.UA,
KyivPost,
«Новий Час»,
LB.ua,
«ЛігаБізнесІнформ»,
«Економічна правда»,
«РБК Україна»,
«Укрінформ»,
«Бізнес» та інші.

АРИСТОКРАТЫ

delo.ua

спільно з
програмою «Власники»
на Радіо Аристократи та

порталом
Дело.UA

Щочетверга ми організовуємо спілкування журналістів зі скаржниками РБО з усієї України: про бізнес, історії злетів і падінь, враження від взаємодії з держслужбами, реформи в країні.

У прямому ефірі рубрику «Право на бізнес» щоразу слухає в середньому **4 тисячі слухачів.**

Подкасти та інтерв'ю по результатах розмови доступні для прослуховування, прочитання та завантаження. Наша мета – привернути увагу до актуальних проблем та показати справжнє обличчя українського бізнесу.

РБО ФІНАНСУЄТЬСЯ

через цільовий мультидонорний рахунок Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), відкритий у 2014 році.

ДОНОРАМИ Є

Європейський Союз

Велика Британія

Данія

Італія

Нідерланди

Німеччина

Польща

США

Фінляндія

Франція

Швейцарія

Швеція

Японія

БЦ «Поділ Плаза»,
вул. Спаська, 30А,
Київ 04070, Україна
(вхід зі сторони вул. Сковороди, 19)

Тел: +380 (44) 237-74-01
Факс: +380 (44) 237-74-25
Електронна пошта: info@boi.org.ua

www.boi.org.ua
www.facebook.com/BusinessOmbudsmanUkraine